

Pedagogisch dossier

THE ILLUSION OF ABUNDANCE

(De illusie van de overvloed)

Table of Contents

INLEIDING	1
WIE ZIJN WE?	2
KORTE INHOUD	2
ROLLENSPEL: U bent een onderzoeksjournalist in Latijns-Amerika.	3
THEMABLADEN EN OPDRACHTEN	4
EXTRACTIVISME	4
OPDRACHT :	4
(POST-)KOLONIALISME	5
OPDRACHT:	6
VERSNELLING VAN DE GLOBALISERING	6
OPDRACHT :	7
DE ADERLATING VAN EEN CONTINENT	7
OPDRACHT :	8
ONEVENWICHTIGHEDEN TUSSEN VROUWEN EN MANNEN	8
OPDRACHT :	9
WAAROM ZO EEN TITEL?	9
IN TIEN STAPPEN EEN EIGEN FILM MAKEN	10
TOT SLOT: LATEN WE DE SPELREGELS VERANDEREN	11

INLEIDING

We wilden een roadmovie maken over de huidige staat van het extractivisme in Latijns-Amerika. In de loop van de laatste tien jaar zijn over de hele wereld 2000 milieuactivisten en verdedigers van de aarde om het leven gebracht, waarvan alleen al in 2021 meer dan 200.

Deze film is een eerbetoon aan de activisten die het leven verloren hebben bij het beschermen van de natuur. Onze planeet. Meer dan twee derde van de personen die tussen 2012 en 2021 omgebracht zijn, terwijl ze bossen, rivieren en andere ecosystemen probeerden te beschermen, leefden in Latijns-Amerika, de regio waar we onze film gerealiseerd hebben.

Om de actuele realiteit te laten zien, hebben we besloten ons te concentreren op de strijd van drie vrouwen: Bertha (Honduras), Carolina (Brazilië) en Maxima (Peru). Deze drie vrouwen laten ons zien

wat de gevolgen zijn van de globalisering, evenals de ware betekenis van het woord 'ontwikkeling' in hun regio. Ondanks de inspanningen van ondernemingen om zich een milieuvriendelijk imago aan te meten, hebben hun zogenaamde 'groene waterkrachtcentrales' of 'de duurzaamste goudmijnen ter wereld' die zij ons proberen te verkopen, rampzalige gevolgen voor de natuur en de lokale gemeenschappen.

Voordat we deze film realiseerden, hadden we het boek 'De aderlating van een continent' (1971) van Eduardo Galeano gelezen. Daarin schrijft hij dat 'onderontwikkeling geen stap is op weg naar ontwikkeling. Onderontwikkeling is het historische resultaat van de ontwikkeling van anderen.' Volgens Galeano zit Latijns-Amerika gevangen in een verkooplogica die zijn 'grondstoffen' al 500 jaar lang goedkoop aan de rest van de wereld verkoopt. Ondanks al die jaren heeft Latijns-Amerika nooit zijn eigen nationale industrieën kunnen ontwikkelen noch zijn eigen politieke en economische keuzes kunnen maken.

Er zijn, hoofdzakelijk op het platteland, nog steeds grote problemen met armoede en gebrek aan fundamentele infrastructuur voor gezondheid, onderwijs en andere sectoren. Ironisch genoeg zijn dat juist de gebieden waar de enorme winning van natuurlijke rijkdommen plaatsvindt. En het is ook geen toeval dat juist Latijns-Amerika de regio met het meeste geweld ter wereld is.

Stelt u zichzelf dus de volgende vragen over ontwikkeling: voor wie, hoe en waarom? Moeten buitenlandse ondernemingen maar mogen doen wat ze willen in naam van de ontwikkeling? We hebben met deze film geprobeerd aan te tonen dat er een stelselmatig probleem bestaat in een groot aantal landen van Latijns-Amerika.

WIE ZIJN WE?

Voordat ze haar samenwerking verleende aan de realisatie van 'The Illusion of Abundance', was Erika (González Ramirez) van 2013 tot 2017 algemeen directrice van het Europese ngo-netwerk Grupo Sur. Zij coördineerde acties waarmee bij Europese instanties gepleit werd voor mensenrechten, met name op het gebied van vrouwenmoorden en geweld tegen vrouwen. Erika is een ervaren journaliste, een uitgesproken feministe en ze is zeer actief op het gebied van vrouwenrechten. Meer dan vijftien jaar lang heeft ze voor verschillende media in Europa en Latijns-Amerika als correspondent gewerkt op het gebied van Europese aangelegenheden.

Matthieu (Lietaert) heeft voor zijn doctoraat een proefschrift geschreven over het lobbyen van multinationals waarvan hij voor RTBF en ARTE de documentaire 'The Brussels Business' gemaakt heeft. Matthieu heeft daar in 2014 de onderscheiding Beste Belgische nieuwsdocumentaire voor tv voor gekregen. Hij is ook de auteur van 'Nos chers paradis' (ARTE Frankrijk 2016), een participatieve film waarin 800 Europese burgers zich richten tot de deelnemers aan de COP21 in Parijs en van het boek 'Homo Cooperans 2.0'.

KORTE INHOUD

Terwijl regeringen en ondernemingen vechten om waar ook ter wereld zo goedkoop mogelijk grondstoffen te bemachtigen, geven de drie vrouwelijke milieuactivisten Bertha, Carolina en Maxima blijk van grenzeloze moed. Hoe kunnen ze blijven strijden voor natuurbescherming terwijl hun leven

op het spel staat en hun dagelijkse leven gedomineerd wordt door hardhandig politieoptreden, intimidatie, fysieke agressie en doodsb bedreigingen?

De 'Illusion of Abundance' is een film over mensenrechten, over de aarde en over milieubeschermers die in risicogebieden actief zijn. Bertha is lid van de inheemse gemeenschap Lenca in Honduras, Carolina woont in een mijnbouwgebied in Brazilië en Maxima leeft in Peru vlak bij de op één na grootste goudmijn ter wereld. Hoewel ze ver bij elkaar vandaan wonen, hebben deze vrouwen één en hetzelfde doel en dat is het verdedigen van de rechten en bestaansmiddelen van hun gemeenschappen. Ze verdedigen de grond, het water en het klimaat van onze planeet.

De 'Illusion of Abundance' is niet alleen maar een film over mensen die zwaar te lijden hebben onder 'ontwikkeling'. Het is vooral een film over de globalisatie van hun strijd voor het milieu en hun zoektocht naar rechtvaardigheid en verantwoordelijkheidsgevoel om een einde te maken aan de straffeloosheid van de multinationals. Deze mensen zetten hun leven op het spel om onze planeet te beschermen.

ROLLENSPEL: U bent een onderzoeksjournalist in Latijns-Amerika.

Journalisten van over de hele wereld stellen zich altijd dezelfde zes vragen. Dat is maar een begin, maar een goede manier om te begrijpen wat er gaande is, nieuwe aanwijzingen te vinden en nieuwe vragen te stellen waarmee een onderzoek voortgang kan maken. Nu zijn jullie aan de beurt.

Kies een van de korte versies van de film die met één van de landen in verband staat (Brazilië, Peru, Honduras). Bekijk deze film in de klas en vorm daarna kleine groepjes journalisten. Elke groep moet antwoord geven op de volgende zes fundamentele vragen die journalisten zich stellen tijdens een onderzoek: Waar? Wanneer? Wie doet wat? Waarom? Hoe?

Net als een echte journalist, hebben jullie maar beperkt de tijd: 30 minuten. De bedoeling is niet een goed lopende tekst te schrijven, maar probeer de belangrijkste ideeën op te schrijven als antwoord op deze vragen. Dat vormt de basis voor het overleg met de redactie van jullie media.

Als er tijd voor is, kunnen jullie de antwoorden van elke groep klassikaal presenteren, jullie antwoorden onderling vergelijken en erover discussiëren.

THEMABLADEN EN OPDRACHTEN

EXTRACTIVISME

Het eerste concept waar wij jullie mee aan de slag willen zien gaan en dat aan de basis ligt van ons project, is wat we extractivisme noemen. De term extractivisme komt van het woord 'extractie' (winning of ontginning). Het is interessant om te begrijpen dat er 'isme' aan het eind van het woord toegevoegd is, omdat het ontginnen van grondstoffen een belangrijk systeem geworden is van onze economieën.

We leven in een land waar ondernemers grondstoffen nodig hebben om goederen te produceren die gekocht zullen worden door bedrijven of mensen zoals jullie en ik. Daar zijn dus grondstoffen voor nodig. In Europa hebben we de Europese Commissie, dat is een instituut dat hier in Brussel is gevestigd, waarin alle landen van de Europese Unie vertegenwoordigd zijn. En volgens de Europese Commissie heeft Europa 29 erg belangrijke grondstoffen nodig en 14 van deze grondstoffen zijn niet te vinden op het Europese grondgebied. Daardoor zijn de ondernemers verplicht naar andere continenten te gaan, Azië, Afrika, Latijns-Amerika. Onze film concentreert zich op Latijns-Amerika. Europese en Noord-Amerikaanse ondernemingen gaan daar die grondstoffen winnen. Natuurlijk bestaan er wetten en overeenkomsten tussen de verschillende staten om dat te kunnen doen. Maar ze gaan grondstoffen winnen uit dagbouwminen die wel 4 bij 10 kilometer groot kunnen zijn. Dat zijn dus enorme gaten. En natuurlijk wonen daar ook mensen en die mensen ondervinden de gevolgen van deze economische activiteit. Er is bijvoorbeeld heel vaak een probleem met het water. Het water dat de plaatselijke gemeenschappen drinken is ineens niet meer beschikbaar. Of het is vervuild.

Dus verzetten deze mensen zich, ze staan op en zeggen: 'Er komt hier een onderneming, maar wij hebben ook recht op bestaan!' Extractivisme betekent het ontginnen of winnen zonder rekening te houden met de sociale en ecologische gevolgen van deze economische activiteit.

OPDRACHT :

Een opdracht om vandaag in de klas uit te voeren, in groepjes of alleen, is om één, twee of drie dagelijkse gebruiksvoorwerpen te kiezen die jullie vaak om jullie heen zien, op straat of thuis. Stel dan de vraag: welke materialen zijn er nodig om dit te maken?

Zo worden jullie je ervan bewust dat al onze gebruiksvoorwerpen niet zomaar uit het niets komen. Er zijn grondstoffen voor nodig. Hoe meer voorwerpen er zijn, hoe meer grondstoffen er nodig zijn. Natuurlijk is de aarde een planeet met beperkingen en is het onmogelijk om altijd maar door te gaan met meer te bouwen en te produceren terwijl de aarde beperkt is. Dat is een van de grootste

uitdagingen van onze tijd. Hoe ver kunnen we gaan? Ik laat jullie daar eens over nadenken. Tot zover de eerste video.

(POST-)KOLONIALISME

Een ander fundamenteel onderdeel van ons project is de notie van kolonialisme. Wat bedoelen we daar eigenlijk mee?

Het Latijns-Amerikaanse continent is ontdekt door iemand die jullie vast en zeker kennen, die Christoffel Columbus heette. In 1492 lukt het Christoffel Columbus om de steun van de Spaanse koningin te krijgen en een vloot samen te stellen. Onze Christoffel trekt er niet met zijn kano op uit. Hij steekt de Atlantische oceaan over en weet absoluut niet wat hem te wachten staat. Hij heeft alleen een boek van Marco Polo. Hij denkt daarginds Indië te vinden. Dus daar gaat 'ie, en ineens ziet hij land. Naast dit mooie romantische verhaal zijn degenen die daar met hem of na hem aangekomen zijn, natuurlijk allemaal met wapens gekomen. Het was een beetje alsof ze naar Mars gingen. Aan de ene kant staan de inheemse volkeren met pijltjes en aan de andere kant hebben ze al kruit, kanonnen en paarden. Het was dus een volledig ongelijke strijd. Onze regeringen, hoofdzakelijk de Spanjaarden in het begin en ook de Portugezen in Brazilië, zijn daar grondstoffen gaan halen zoals goud, zilver, maar ook koffie, suiker, kruiden. De mensen staken de oceaan over om terug te komen met kruiden die waardevol waren en erg gevraagd waren in Europa. En dat kostte erg veel geld...

Rond 1810, ongeveer, rond die tijd, kwam er ineens een golf aan onafhankelijkheidsbewegingen. De plaatselijke Latijns-Amerikaanse elites vonden: 'We kunnen die grondstoffen voor onszelf gebruiken, toch? Waarom moeten wij steeds maar de Spaanse en Portugese koningshuizen ten dienste staan? We willen zelf deze grondstoffen houden en verkopen.'

Temeer daar er ook enkele tientallen miljoenen inheemse Latijns-Amerikanen als slaven gestorven zijn in de mijnen. En omdat er geen inheemse volkeren meer over waren. Wat hebben ze toen gedaan? De boten kwamen naar Europa met goederen zoals kruiden, koffie enzovoorts en gingen weer terug vol met Afrikaanse slaven. Boten uit Afrika namen helaas de gevangen slaven mee om ze daarginds (in Latijns-Amerika) af te leveren.

We zien dat het een erg ongezond systeem is. Rond 1810 wordt dat systeem vervangen door de onafhankelijkheid. En dus zouden we kunnen denken dat de Latijns-Amerikaanse leiders nu eindelijk over hun eigen toekomst konden beschikken. Maar dat is dus wat we onder 'postkolonialisme' verstaan. We zien snel dat het niet is omdat er geen Europeanen meer aan het hoofd van deze

landen staan, dat deze laatste vrij hun eigen politieke en economische keuzes kunnen maken. Dat is zelfs nog duidelijker geworden aan het eind van de 20ste eeuw, na de Tweede Wereldoorlog. Toen was het niet meer Groot-Brittannië dat in de internationale relaties overheerste, maar de Verenigde Staten. Die hebben een golf van onafhankelijkheidsbewegingen in gang gezet in heel veel landen. En het idee was dat de lokale bevolkingen over hun landen regeerden.

Maar, landen zoals de Verenigde Staten of Europese landen bleven nog steeds dominant in de economische relaties en zelfs vaak in de politieke relaties die ze met deze landen onderhielden.

OPDRACHT:

De opdracht is om met jullie klasgenoten en jullie onderwijzer/es te onderzoeken hoe de relatie tussen België en andere landen was, in wat een kolonialistische relatie heet. Het is interessant om naar de geschiedenis te kijken en te zien hoe België kolonialistische relaties gecreëerd heeft. En de vraag is of België vandaag de dag nog steeds post-kolonialistische relaties onderhoudt. België heeft niet meer de leiding in bepaalde landen, maar misschien onderhoudt het nog steeds bepaalde dominante relaties met Afrikaanse, Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen.

Dat lijkt me een goede discussie om samen in de klas te houden.

VERSNELLING VAN DE GLOBALISERING

Globalisering is een term die sinds een jaar of 40, 50 heel erg in de mode geraakt is. De globalisering is niet in de jaren '70 of '80 begonnen. De globalisering is in de tijd van onze voorouders al begonnen. De prehistorische mens begon al met reizen. Het waren nomaden die enorme gebieden doortrokken. Op die manier kunnen we al van globalisering praten. Maar dat was nog een heel langzame globalisering die decennia nodig had.

De recente globalisering zoals wij die vandaag kennen is in feite wat we een 'versnelling van de globalisering' kunnen noemen. In een andere video had ik het over Christoffer Columbus. Als hij met zijn vloot naar Latijns-Amerika gaat is dat ook globalisering. Dan hebben we ineens kompassen en technieken om boten te bouwen die de oceaan over kunnen steken, we hebben kaarten en kijken naar de sterren. We kunnen verder reizen dan voorheen. Er zijn nieuwe technologieën.

OPDRACHT :

Wat zijn de technologieën van onze moderne tijd waarmee we de globalisering hebben doen versnellen? Dat is een eerste opdracht die jullie samen in de klas kunnen uitvoeren, door te kijken naar de wereld die ons omringt. Door welke hedendaagse elementen wordt de globalisering versneld? Welke fysieke en digitale technieken zijn er waarmee we, zonder te reizen, toch deelnemen aan de globalisatie? Probeer eens allemaal samen op deze vragen antwoord te geven.

DE ADERLATING VAN EEN CONTINENT

De tweede term is die van ontwikkeling. Er bestaat natuurlijk het idee dat elk land zich moet kunnen ontwikkelen zodat het steeds beter met ons gaat. We hebben ons project gebaseerd op een boek van Eduardo Galeano die in 1971, dus meer dan 50 jaar geleden, “De aderlating van een continent” schreef. Het is een klassieker, een boek dat veel studenten en mensen in Latijns-Amerika hebben gelezen. Galeano schrijft dat ontwikkelen niet altijd betekent dat het beter moet gaan. Volgens hem moeten sommige landen onderontwikkeld zijn zodat andere landen zich kunnen ontwikkelen.

In deze film denken wij echt dat een continent zoals het Europese continent van een ongelooflijke ontwikkeling geniet, op planetair niveau. De mogelijkheden die wij in Europa hebben net als de beschikking over een hele reeks goederen en diensten, is gewoonweg ongelooflijk. De vraag die we ons zouden moeten stellen is de volgende: welke andere landen moeten daarvoor onderontwikkeld blijven?

Bij de term ontwikkeling horen ook internationale instanties zoals het Internationaal Monetair Fonds (IMF) of de Wereldbank, die elk jaar rapporten schrijven over het gemiddelde inkomen van de inwoners van het een of andere land. Dan schrijven ze bijvoorbeeld dat als het dagelijkse inkomen lager is dan zoveel dollar, het land als onderontwikkeld beschouwd wordt of juist niet, dat het beschouwd wordt als ‘in ontwikkeling’ zijnde. Er zijn dus supranationale instanties die uitleggen wat ontwikkeling is en hoe een land zich kan ontwikkelen.

Wij denken dat het dringend nodig is om een ontwikkeling te bewerkstelligen die de lokale gemeenschappen veel meer betreft bij al deze ontwikkelingsprocessen. En niet dat een internationale organisatie komt zeggen waar de lokale bevolking behoefte aan heeft, maar dat de lokale bevolkingen zelf kunnen zeggen wat ze nodig hebben. Misschien dat ontwikkeling voor een bevolking uit een specifieke regio van Brazilië iets heel anders is dan de behoeften en verlangens van een bevolkingsgroep uit Vlaanderen.

OPDRACHT :

Waarom zou er op internationaal niveau gedictreed moeten worden wat lokale ontwikkeling is? Dat is iets om over na te denken: moet er eenzelfde model zijn voor elke ontwikkeling? Of moet ontwikkeling iets zijn dat op regionaal niveau gedaan wordt, naar gelang de behoeften en vereisten van de lokale gemeenschappen? Ik zou jullie willen vragen hier goed over na te denken. Een uniforme ontwikkeling voor iedereen? Of juist meerdere soorten ontwikkeling om de plaatselijke gemeenschappen de kans te geven besluiten te nemen naar gelang hun eigen behoeften?

ONEVENWICHTIGHEDEN TUSSEN VROUWEN EN MANNEN

In deze film volgen we drie hoofdrolspelers. Het zijn drie vrouwen: Bertha, Carolina en Maxima. We hebben expres voor vrouwen gekozen. De reden daarvoor is dat er in Latijns-Amerika en over de hele wereld, nog steeds veel onevenwichtigheden bestaan tussen mensen die als vrouw of man ter wereld komen, als meisje of jongen. We hebben nog steeds geen politiek systeem dat een evenwicht gevonden heeft, een soort van gelijkwaardig systeem tussen vrouwen en mannen.

En door drie vrouwen te kiezen, willen we dus een sterke boodschap overdragen. Als eerste, dat er vandaag de dag nog te veel vrouwenmoorden zijn. Wat we met vrouwenmoord bedoelen is dat er in de wereld nog steeds vrouwen gedood worden vanwege het simpele feit dat ze vrouw zijn. Volgens de VN, de Verenigde Naties, die 50 jaar geleden opgericht zijn en die onderzoekscentra hebben en elk jaar rapporten publiceren, zijn er vorig jaar 20 000 vrouwen gedood vanwege het feit dat ze vrouw zijn... In Latijns-Amerika zijn dat 4 000 vrouwen, wat betekent dat er elke dag tien vrouwen gedood worden omdat ze vrouw zijn en hun mond open hebben durven doen, omdat ze iets gedaan hebben dat mannen niet konden waarderen en daar hebben ze voor moeten sterven. Vaak worden ze gedood door een familielid, een partner, een echtgenoot, een man.

En toch spelen vrouwen een cruciale rol bij de bescherming van onze planeet. En onze film 'De illusie van de overvloed' is wel degelijk een oproep om onze planeet te beschermen. Toen we verhalen zochten van mensen die de planeet verdedigden in Latijns-Amerika, zijn we enorm veel vrouwen tegengekomen. Ze nemen deze fundamentele rol op zich ondanks gevaar voor eigen leven. Ons doel is staatshoofden en parlementen uit te nodigen, we willen politieke druk uitoefenen zoals dat heet, gaan lobbyen. En met deze film willen we natuurlijk ook dat er regels komen die deze vrouwen beschermen. Het is essentieel de rol te erkennen van deze vrouwen die nog niet op dezelfde manier beschouwd worden als mannen, ook al ondernemen zij actie en gedragen ze zich

op een verantwoordelijke manier voor hun gemeenschappen. Ze begrijpen sommige dingen niet beter, maar anders dan mannen. En juist deze meningen, deze andere kijk op onze samenleving, verrijken ons allemaal.

OPDRACHT :

We willen jullie een opdracht geven. Het is natuurlijk niet mogelijk om jullie te vragen naar Latijns-Amerika te gaan, maar nadat we een film gekeken hebben, zien we onze eigen realiteit en onze omgeving anders. Elke dag, op school, gebruiken alle kinderen de speelplaats. Dat is jullie gemeenschappelijke ruimte. Daar spelen meisjes en jongens door elkaar heen. Een eerste opdracht zou zijn om te kijken naar wat voor dingen de meisjes en de jongens doen. Alleen maar kijken, zonder te oordelen. Schrijf dan op wat jullie regelmatig zien. Schrijf samen met jullie onderwijzer/es alles op.

Vervolgens kijken jullie of de ruimte van de speelplaats eerlijk verdeeld is. Kijk naar leerlingen van jullie leeftijd, of naar jongere kinderen. Kijk er eens goed naar hoe jullie deze speelplaats onderling verdelen.

Kijk dan of jullie bepaalde onevenwichtigheden zien. Praat er eens over onder jongens en meisjes en breng eens onder woorden wat jullie nodig hebben en wat jullie graag zouden willen. Het is belangrijk om te kunnen zeggen wat ons interesseert en wat niet.

Dat is eigenlijk een eerste stap naar wat we een democratie noemen, waar iedereen het woord kan nemen terwijl anderen luisteren en waar we samen misschien bepaalde problemen zullen oplossen, waar jullie je niet eens bewust van waren. Alleen maar door naar de speelplaats te kijken en te zien hoe jongens en meisjes samen spelen, kunnen jullie misschien manieren vinden om nog beter samen-te-leven. Dat kun je op een speelplaats doen, op het niveau van een regio of van landen. En dat is wat we met deze film hebben onderzocht.

WAAROM ZO EEN TITEL?

Ons economische systeem is al bijna 100 jaar lang gebaseerd op de consumptie van goederen en diensten door huishoudens en ondernemingen. Deze consumptie heeft steeds meer 'grondstoffen' nodig. Dat noemen we de overvloed. Maar deze overvloed is, volgens ons, een illusie, want onze planeet is beperkt. Het is niet mogelijk om altijd maar meer te produceren en consumeren. Onze film laat een aantal consequenties zien van dit verlangen naar een onbeperkte economische groei.

Een van de dingen die we als burger kunnen doen is onze dagelijkse consumptie als een politieke

activiteit beschouwen. Hebben we echt dat nieuwe ding nodig? Kunnen we het misschien tweedehands kopen? Of zouden we het kunnen huren in plaats van het te kopen? Hoe kunnen we zoveel mogelijk recyclen?

In deze illusie van overvloed is het meer dan noodzakelijk dat we goed nadenken over ons gedrag als consumenten.

IN TIEN STAPPEN EEN EIGEN FILM MAKEN

(zelfs met alleen een gsm)

Een documentaire realiseren is lang werk. Maar het belangrijkste – en dat geldt voor alles wat we in het leven willen doen – is de eerste stap durven zetten. Alleen door iets te doen, kunnen we fouten maken waar we van leren en die ons sterker maken. Het is ook een activiteit waar veel plezier aan te beleven is.

Hier volgen wat aanwijzingen om een begin te maken (op school of daarna als er niet genoeg tijd is).

1) Stel een team samen en onderzoek de sterke en zwakke punten van elk teamlid. Samen staan jullie sterker. Wie kan goed verhalen schrijven? Wie heeft apparatuur (computer, camera, statief, enzovoort)? Wie heeft al ooit een familiefilm gemonteerd op zijn of haar computer? Wie kan goed informatie zoeken op internet om een nieuwe techniek of een nieuw programma te leren beheersen? Wie is er goed in om dingen te organiseren? Wie gaat het hele project leiden? Het is belangrijk om als team samen te werken, om tijdens de hele productie precies te weten wie wat gaat doen en wederzijds respect voor elkaar te hebben. Zorg ervoor dat jullie, als er problemen of spanningen zijn, stoppen, naar elkaar luisteren en er samen over praten zodat jullie nog hechter en eensgezinder zijn als jullie weer verdergaan.

2) Kies een thema. Waar willen jullie het in jullie documentaire over hebben? Welk onderwerp gaat jullie ter harte? Wie kan er meedoen om jullie project van inhoud te voorzien?

3) Welk formaat krijgt jullie documentaire? Zet, in maximum twee pagina's, de belangrijkste ideeën en hoofdstukken op papier en ook hoe het verhaal zich moet ontfouwen als de film af is. Dat is jullie richtlijn, die nog wel bijgewerkt zal worden, maar die jullie op weg helpt.

4) Maak een scenario voor jullie film: wat is het begin en waarmee trekken jullie de aandacht, zodat het publiek in enkele minuten weet waar jullie documentaire over gaat en waarom die zo belangrijk is. Schrijf daarna het verloop (het langste deel) en tenslotte de afronding. Jullie eerste film zou niet langer dan 10 minuten moeten duren. Dat heet een korte film en is al een heel erg goede oefening om een maatschappelijke discussie aan het publiek voor te leggen.

5) De productie voorbereiden. Voordat jullie beginnen moeten alle ingrediënten van het project klaar zijn: de apparatuur, het team, het eerste contact met alle deelnemers. Zorg ervoor niets te vergeten zodat de productie moeiteloos verloopt. Het hele team moet aan deze brainstorming meedoen om tijdens de voorbereidingsfase niets te vergeten.

6) 'Licht, camera, actie!' Nu begint het echte werk. Alles is voorbereid, nu moet er gefilmd worden, met een echte camera of een telefoon.

7) Nabewerking. Als alles gefilmd is, moeten jullie eerst alle beelden analyseren. Maak aantekeningen over belangrijke momenten en over beelden die moeilijk te gebruiken lijken. Neem het beginscenario erbij een vergelijk het met alles wat jullie hebben gefilmd. Aan de hand daarvan kunnen jullie beginnen te knippen en de eerste versie van de documentaire monteren. Voor de interviews kunnen jullie op internet beelden zoeken om als overlay te gebruiken voor jullie inhoud. Daar is het nu het beste moment voor. Hoe kunnen jullie met geluid en beeld, in tien minuten, jullie idee duidelijk aan het publiek overbrengen? Hoe maken jullie ze enthousiast, laten jullie ze huilen, lachen, nadenken over de belangrijke kwestie die de documentaire aankaart?

8) Laat de eerste versie zien aan enkele mensen die niets van het project weten. Sta open voor kritiek, maak aantekeningen en ga terug naar de montage-fase. Jullie documentaire zal er elke keer beter van worden.

9) De 'final cut' is de laatste versie van de montage. Nu is jullie documentaire klaar. Vergeet niet de aftiteling te verzorgen om iedereen te bedanken die aan de film heeft bijgedragen, om de bronnen te vermelden van het materiaal dat van internet komt, enzovoort. Een film wordt niet door één persoon gemaakt, en dit is het moment om iedereen te bedanken.

10) Maak een feest van jullie filmpremière. Nodig vrienden, ouders en leraren uit om jullie documentaire te komen zien. En vergeet niet om aansluitend een discussie te organiseren over het onderwerp van de film zodat jullie werk er via een debat aan bijdraagt de maatschappij te verbeteren.

TOT SLOT: LATEN WE DE SPELREGELS VERANDEREN

Samen met onze partners hebben we met deze film willen aantonen hoever ondernemingen bereid zijn te gaan en hoe belangrijk het is nationale, regionale en internationale regelgevingen toe te passen om een eind te maken aan de schending van mensenrechten en aan straffeloosheid.

Ondernemingen en mensenrechten. Het laatste thema dat in de film aangekaart wordt, is het Verdrag voor bedrijfsleven en mensenrechten, waar op dit moment over onderhandeld wordt bij de VN. We vinden verzet op lokaal niveau noodzakelijk, maar we vinden ook dat dit alleen niet langer genoeg is in een context en een economie die steeds verder geglobaliseerd raken. De nadruk moet gelegd worden op de coördinatie tussen wat de betrokkenen ter plaatse doen en het werk van ngo's en andere internationale instellingen.

De geschiedenis wordt ons niet opgedrongen; we maken deze geschiedenis met zijn allen. Onze drie heldinnen laten ons zien hoe belangrijk het is om op verschillende niveaus strategieën en samenwerkingsverbanden te creëren. In andere woorden, hoewel onze film een trieste realiteit laat zien, legt hij tegelijkertijd de nadruk op een van de meest bemoedigende ideeën om de huidige situatie te verbeteren. Deze film zet aan tot een kritische beschouwing van onze productie- en consumptiewijzen en tot een beter begrip van de consequenties van ons economische systeem buiten onze landsgrenzen. De film roept ook op zich in te zetten voor de waardigheid van mensen en de bescherming van het milieu, of we nu in het Zuiden of in het Noorden wonen.

Op regionaal en nationaal niveau worden er wetten ontworpen om ondernemingen te verplichten tot zorgvuldigheidsonderzoek op het gebied van mensenrechten, zoals het recente voorstel voor een

Europese richtlijn die ondernemingen wil verplichten tot waakzaamheid op het gebied van duurzame ontwikkeling. Er wordt ook onderhandeld over een juridisch bindend internationaal verdrag over handelsactiviteiten en mensenrechten. Mede dankzij deze maatregelen kan voorkomen worden dat bedrijven een negatieve invloed hebben op hun medewerkers, hun gemeenschappen en het milieu overal ter wereld. Ze helpen gerechtigheid te verkrijgen en verplichten de bedrijven om verantwoording af te leggen.

Ondanks de ellende, de strijd en het verzet tegen hun projecten, volharden sommige ondernemingen in hun extremistische gedrag. Ze intimideren, verdelen en bedreigen. De activisten worden soms het slachtoffer van onrechtmatige rechtszaken (SLAPP's) of strafrechtelijke en burgerrechtelijke vervolgingen door ondernemers die kritische stemmen monddood willen maken. Als de weerstand te sterk is, worden de bedreigingen uitgevoerd en kunnen zelfs tot moordaanslagen leiden.

Wij danken jullie voor jullie aandacht.

Erika en Matthieu

Hieronder wat links om zich verder in het onderwerp te verdiepen.

Europese parlement over Latijns-Amerika:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/nl/sheet/176/latijns-amerika-en-het-caribisch-gebied>

De betrekkingen van de EU met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied zijn veelzijdig en vinden plaats op verschillende niveaus. De EU treedt via topconferenties met de staatshoofden en regeringsleiders in contact met het hele gebied, terwijl ze door middel van overeenkomsten en politieke dialogen verbonden is met het Caribisch gebied, Midden-Amerika, de Andesgemeenschap, Mercosur en individuele landen.

Wikipedia: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Latijns-Amerika>

De term Latijns-Amerika werd voor het eerst gebruikt door Napoleon III, keizer van Frankrijk van 1852 tot 1870. Napoleon wilde in Mexico een marionettenkeizerrijk vestigen, en daarna de Franse invloed verder uitbreiden. Om dit te rechtvaardigen wees Napoleon op de 'Latijnse' cultuur van zowel Latijns-Amerika als Frankrijk. Hoewel de Mexicaanse republieken Napoleons soldaten wisten te verdrijven en hij zijn verdere plannen op moest geven, is de term Latijns-Amerika blijven hangen.

Nieuws over Latijns-Amerika :

MO magazine : <https://www.mo.be/category/regio/latijns-amerika>

VRT: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/rubrieken/buitenland/latijns-amerika/>

Review “De Aderlating van een continent” (Eduardo Galeano, 1971) :

<https://nl.socialisme.be/89338/50-jaar-oud-de-aderlating-van-een-continent-door-eduardo-galeano>

‘De aderlating van een continent’ van Eduardo Galeano werd 50 jaar geschreven en is een klassieker. Het is een gedetailleerd en compact verslag van de koloniale geschiedenis van Latijns-Amerika. Na de militaire staatsgreep in Uruguay werd het boek verboden en Galeano moest in ballingschap gaan. Het boek is tot op vandaag erg relevant.

Feminisme in Latijns-Amerika:

<https://www.bothends.org/nl/Actueel/Blogs/Feminisme-in-Latijns-Amerika-rituelen-solidariteit-en-de-link-met-het-milieu/>

Wat meteen opviel was de diversiteit. Een mooie mengeling van inheemse, gekleurde en witte, lesbische, transgender en hetero, minder valide en valide, jonge en oude vrouwen. Expressieve en felle kleuren voerden de boventoon; gekleurde haren, bonte kleding en shirts met teksten en symbolen waren eerder regel dan uitzondering.